

18.12.2017

Valtiovarainministeriö
00023 VALTIONEUVOSTO

Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan palautepyyntö: JHS XXX Maakuntien palveluluokitus -suositusluonnos

STMN LAUSUNTO MAAKUNTIEN PALVELULUOKITUS-SUOSITUSLUONNOKSESTA (JHS), 1. PALAUTEKIERROS

STM on antanut palautteen pyydetyllä tavalla verkkolomakkeella, mutta koska maakuntien taloustiedot tulevat olemaan keskeisessä osassa tulevassa ohjausjärjestelmässä, asiasta annetaan myös erillinen lausunto maakuntien taloustiedonkeruun suunnittelusta vastaavalle valtiovarainministeriölle.

STM on osallistunut aktiivisesti palveluluokitusluonnoksen valmisteluun, joten luokitusluonnosta tehtäessä on jo otettu huomioon STMn esiintuomia kansallisen ohjauksen tietotarpeita. STM on korostanut, että taloustietojen avulla on oltava mahdollista seurata sosiaali- ja terveystalouden kannalta keskeisiä asioita, esimerkiksi palvelurakenteen muutosta, palvelujen integraatiota sekä ehkäisevien, kuntouttavien ja korjaavien palvelujen suhdetta. Tämä edellyttää selvästi tarkempaa luokitusta kuin nykyisessä kuntien ja kuntayhtymisen taloustilastossa käytössä oleva tehtäväluokitus. Kustannuksista on kuitenkin saatava vertailukelpoiset aikasarjat ennen ja jälkeen sote-uudistuksen, joten uuden palveluluokituksen on oltava yhtenäinen aiemman tehtäväluokituksen kanssa.

Tärkeänä periaatteena tulee myös olla luokitusten yhtenäisyys maakuntien tietojärjestelmissä, joten taloustiedoissa käytettävän luokituksen tulisi olla yhtenäinen kansallisesti yhteisten tietorakenteiden, mm. sosiaalihuollon asiakasasiakirjoissa käytettävän palveluluokituksen kanssa. Valmistelutyössä on hyödynnetty STMn ja SITRAn sote-tietopakettityössä saatuja kokemuksia siitä, mitä tietoa alueet itse ovat nähneet tärkeäksi seurata ja millaista kustannustietoa ne ovat pystyneet tuottamaan.

Luokituksen työstäminen jatkuu, ja tässä vaiheessa STM esittää seuraavia muutoksia:

- Aiemmassa valmistelussa oli todettu, että kuntoutuspalvelujen kustannusten erottaminen esimerkiksi perusterveydenhuollon yksikön kustannuksista saattaa olla haasteellista, minkä vuoksi lausunnon lähteneeseen luokitusehdotukseen ei ehdotettu kuntoutuspalveluja kuvaavia luokkia. STM ehdottaa kuitenkin, että luokitukseen lisätäisiin luokka ”lääkinnällinen kuntoutus” (tästä johtuen eräiden palvelujen palvelukuvauksiin on lisättävä teksti ”pl. lääkinnällinen kuntoutus” (uuden luokan sisällön kuvaus sekä tarkat tekstiehdotukset ovat liitteessä). Lääkinnällisen kuntoutuksen erottaminen olisi tärkeää kansallisen ohjauksen näkökulmasta, sillä se mahdollistaisi paremmin kustannusten seuraamisen ehkäisevien, kuntouttavien ja korjaavien palvelujen näkökulmasta. Tämä luokka auttaa myös valinnanvapauden kustannusten seuramisessa.
- STM ehdottaa uudeksi luokaksi myös ”Suun terveydenhuollon erikoistason (erikoissairaanhoidon) palvelut”. Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoidon ja laitoshoidon luokkien määritelmiin on tämän vuoksi lisättävä teksti ”pl. suun terveyden-

huollon erikoistason palvelut” (uuden luokan sisällön kuvaus sekä tarkat tekstiehdotukset ovat liitteessä).

- STM ehdottaa, että hallinto/yleishallintopalvelut -luokasta erotettaisiin luokka ”Osallisuus- ja asukkaiden vaikuttamispalvelut” (uuden luokan sisällön kuvaus sekä tarkat tekstiehdotukset ovat liitteessä).

Muutamia muutosehdotuksia palvelujen nimiin:

- Erikoissairaanhoidon sekä erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteispäivystyksen kiireellinen hoito => yhteispäivystys (määritelmään lisätään kaikki mukaan kuuluvat palvelut, ml. sosiaalipäivystys)
- Muille kuin lapsiperheille tarkoitetut kotipalvelut, kotisairaanhoido ja kotihoito=> iäkkäiden kotihoito (määritelmään lisätään tarkennus, että mukaan lasketaan kaikki muut kuin lapsiperheille tarkoitetut kotipalvelut)
- Iäkkäiden keskitetty asiakas- ja palveluohjaus=>iäkkäiden asiakas- ja palveluohjaus (määritelmään lisätään tarkennus, että kyse on lähinnä keskitetysti järjestetystä asiakas- ja palveluohjauksesta)

Muuta huomioitavaa:

- Integraation seuraamisen näkökulmasta on tärkeää saada mm. asiakasryhmittäin sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuus. Joidenkin palvelujen osalta asiakasryhmittäiset kustannukset saadaan yhdistämällä valtakunnallista tilastotietoa toiminnasta ja taloudesta. Sen vuoksi on tärkeää huolehtia jatkossa, että toimintaa ja taloutta kuvaavat tiedot kerätään ja raportoidaan säännöllisesti yhtenäisellä tavalla. Tämä vaatii tilastoviranomaisten yhteistyötä.
- Palveluluokitusta valmisteltaessa on hyödynnetty lausunnonlehtä lähtenyttyä lakiehdotusta valinnanvapausmalliksi. Mikäli valinnanvapausmalli muuttuu valmistelun aikana, se on varauduttava ottamaan huomioon palveluluokituksessa. Esimerkiksi päihde- ja mielenterveyskuntoutujien avohoitoa koskevia luokkia saatetaan joutua muuttamaan sen mukaan, mitkä sosiaali- ja terveyspalvelut sijoittuvat liikelaitoksen ja suoran valinnan palveluihin. Jatkotyössä on myös otettava huomioon integraation seuranta.
- Perustoimeentulotuen ja turvakotien osalta on vielä varmistettava lain lopullisesta sisällöstä, ovatko näiden palvelujen kustannukset maakunnan taloudessa (sen myötä varmistuu, tarvitaanko niille oma luokka vai ei).

Lopuksi STM toteaa, että kokonaisuudessaan maakuntien taloustiedonkeruusta on saatava yhteissumma maakunnan sosiaali- ja terveydenhuoltoon käyttämistä kustannuksista palveluittain (JHS-luokituksen mukaan). Lisäksi tarvitaan tietoa järjestämistavoista (esim. liikelaitos (eriteltyinä oma, ostot ja myynnit), suoran valinnan palvelut, asiakassetelit ja henkilökohtainen budjetti) sekä asiakasmaksuista palveluittain (JSH-luokituksen mukaan). STM tulee antamaan yksityiskohtaisen palautteen myös tililuetteloista ym. pyydetyllä tavalla verkkolomakkeella.

Kansliapäällikön sijaisena
osastopäällikkö

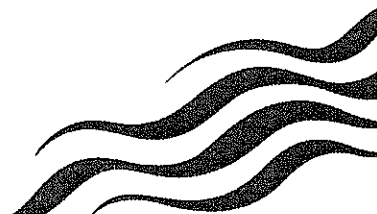
Neuvotteleva virkamies

Kirsi Varhila

Sari Kauppinen

Liite: Tarkat muutokset palvelukuvauksiin**Uusi luokka: Lääkinnällinen kuntoutus ja kotikuntoutus**

1. Luokan sisältö

Terveystieteiden tutkimuskeskuksen § 29 *Lääkinnällinen kuntoutus* mukaan lääkitinnälliseen kuntoutukseen kuuluu:

- kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus
- toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi
- kuntoutustutkimus
- toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat sekä muut tarvittavaa kuntoutumista edistävät toimenpiteet
- apuvälinepalvelut
- sopeutumisvalmennus
- kuntoutusjaksot laitos- ja avohoidossa.

Lääkitinnällistä kuntoutusta ja kotikuntoutusta tuottavat kuntoutuksen erityistyöntekijät kuten fysioterapeutit, toimintaterapeutit, puheterapeutit, ravitsemusterapeutit tai psykoterapeutit.

Maakuntien tehtävänä on järjestää kuntoutuspalvelut, joita em. osalta nostaisin tähän luokitteluun erityisesti (myös valinnanvapauslain § 18 mukaisesti suoran valinnan palveluina neuvonta- ja ohjaus sekä toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arviointi ja apuvälineiden luovutus):

- toiminta- ja työkyvyn ja kuntoutustarpeen arvioinnin
- terapiat: kuten fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, ravitsemusterapia ja psykoterapia
- apuvälinepalvelut
- kuntoutusjaksot laitos- ja avohoidossa

2. Näiden palvelujen palvelukuvauksiin lisätään teksti ”pl. lääkitinnällinen kuntoutus”

- perustason avoterveydenhuollon palvelut
- perustason lyhytaikainen vuodeosastohoito
- perustason pitkäaikainen vuodeosastohoito
- Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoito
- Somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoito
- Iäkkäiden laitospalvelut

Uusi luokka: Suun terveydenhuollon erikoistason (erikoissairaanhoidon) palvelut

1. Luokan sisältö

Somaattisen erikoissairaanhoidon suun terveydenhuollon palveluilla avohoidossa tarkoitetaan erikoishammaslääkärin vastaanottoa, johon liittyy vaativia suu- ja leukakirurgisia toimenpiteitä, vaativia oikomishoidon toimenpiteitä ja muita kliinisen hammashoidon toimenpiteitä. Tarkemmin eriteltyinä näihin sisältyy suu- ja leukakirurgisia leikkaustoimenpiteitä, hammasimplantologisia hoitoja, iensairauksien komplisoituneita toimenpiteitä ja oikomishoitoja, vaativaa hammasprotetiikkaa, purentafysiologiaa

hoitoja tai muita vaativia hoitotoimenpiteitä. Hoitoihin liittyy usein kuvantamistoimenpiteitä ja paikallispuudutusten käyttöä. Hoitotoimenpiteissä voidaan käyttää eritasoisia sedaation muotoja. Päiväkirurgisella toiminnalla tarkoitetaan kliinisten erikoisalojen pääosin kiireettömiä toimenpiteitä ja leikkauksia, joissa potilaat saapuvat toimenpiteeseen leikkauspäivänä ja kotiutuvat samana päivänä. Hammasproteettisiin hoitoihin liittyy usein hammaslaboratorioiden tuottamia palveluja.

Suun terveydenhuollon erikoissairaanhoidon palvelut sairaalassa sisältävät suun hammaslääketieteen erikoisalojen mukaiset erikoissairaanhoidotasoiset hoidot, jotka tulee toteuttaa sairaalaolosuhteissa. Sairaalaolosuhteita edellyttävät muun muassa leikkaustoimenpiteet tai muut toimenpiteet, jotka vaativat leikkaussaliolosuhteita sekä anestesia- ja paikallisen anestesialääkärin paikallaoloa.

2. Näiden palvelujen palvelukuvauksiin lisätään teksti ”pl. suun terveydenhuollon erikoistason (erikoissairaanhoidon) palvelut”

- Somaattisen erikoissairaanhoidon avohoito
- Somaattisen erikoissairaanhoidon vuodeosastohoito

Uusi luokka: Osallisuus- ja asukkaiden vaikuttamispalvelut

1. Luokan sisältö

- Maakunnan asukkaiden osallisuus ja vaikuttaminen: viestintä- ja tiedotuspalvelut asukkaille heidän vaikuttamismahdollisuuksistaan ja osallisuuspalveluista alueen väestön tarvitsemilla kielillä (ml. viittomakieli); osallisuuden palveluohjaus (mistä tietoa, mihin voi vaikuttaa, matalan kynnyksen toiminta, aloitteet, asukasaktiivisuus, sähköisten ja muiden palveluiden saatavuus ja esteettömyys)
- Osallisuuden edistäminen maakunnassa; osallisuuden palvelukokonaisuus, poikkialueellisten yhteistyörakenteiden tukeminen, asiantuntijatuki kunnille ja maakunnille asukasosallisuuden tukemiseksi; koulutuspalvelut henkilöstölle ja sidosryhmille, vanhus-, nuoriso- ja vammaisneuvostot, asukasraateja ja aktiivista asukastoimintaa tukevat palvelut; asukaspalautteen kerääminen, seuranta ja siitä tiedottaminen.

Asioita, joita pitää selvittää kuvauksia muokatessa:

- kiertävät perhehoitajat mainittava perhehoidon kuvauksissa
- täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki sisältyvät aikuissosiaalityön kustannuksiin (ehdotetaan myös erilliskustannuksina seurattaviin)
- iäkkäiden sosiaalityön ja iäkkäiden kotona asumista tukevat palvelut -luokkien kuvauksia muokatessa on selvitettävä, kumpaan luokkaan päivätoiminta sijoitetaan
- päihdehuollon laitoshoidon määritelmässä avattava ”ei-erikoislääkärijohtoinen psykiatria”
- perustason avoterveydenhuollon määritelmä oli koettu vaikeasti ymmärrettäväksi
- selvitetään, pitääkö tuettu asuminen mainita niissä luokissa, joissa on sosiaalityö ja -ohjaus
- hyte-kuvauksia pitää vielä muokata

